

Krzysztof Zmarlicki, Piotr Brzozowski

Instytut Ogrodnictwa Skierniewice

PORÓWNANIE CEN HURTOWYCH OWOCÓW Z PRODUKCJI KONWENCJONALNEJ I EKOLOGICZNEJ¹

COMPARISON OF WHOLESALE PRICES OF FRUITS FROM ORGANIC AND CONVENTIONAL PRODUCTION

Słowa kluczowe: ceny hurtowe, owoce ekologiczne, owoce konwencjonalne

Key words: wholesales prices, organic fruit, conventional fruit

Abstrakt. Przedstawiono porównanie cen owoców pochodzących z upraw konwencjonalnych i ekologicznych. Badano różnice w cenach jabłek i truskawek, na rynkach hurtowych USA i Francji w zależności od metody uprawy. Badania przeprowadzono dla lat 2009-2012 na podstawie notowań pochodzących z USDA i Rungis. Duże wyrównanie cen jabłek i truskawek z upraw ekologicznych we Francji sugeruje ustabilizowanie rynku tych owoców. Wystąpiło małe zróżnicowanie cen truskawek z upraw konwencjonalnych na rynkach hurtowych USA.

Wstęp

Owoce i warzywa produkowane metodami ekologicznymi są podstawowym źródłem dochodów dla europejskiego sektora żywności ekologicznej. W ostatnich trzydziestu latach popyt konsumencki na świeże produkty wytworzone przy zachowaniu standardów produkcji ekologicznej wzrastał dynamicznie nieomal przez cały czas, najbardziej w latach 2001-2004, powodując przyrost dochodów w branży średnio na poziomie 26% rocznie. W przypadku owoców i warzyw największym rynkiem w Europie jest Wielka Brytania, w której wartość rocznej sprzedaży samych owoców z certyfikowanej produkcji ekologicznej znacznie przekracza 330 mln funtów rocznie, co odpowiada ok. 1,5 mld zł. Na świecie największy udział w konsumpcji owoców i warzyw pochodzących z upraw ekologicznych notowany jest od ponad dwudziestu lat w USA. Na owoce i warzywa przypada ponad 40% wartości całego amerykańskiego rynku ekologicznego żywności. Moda na zdrowe żywienie powoduje stały przyrost obrotów na rynku, przykładowo w 2011 r. sprzedaż żywności ekologicznej w stosunku do 2010 r. wzrosła aż o 2,5 mld USD [<http://Consumer-Demand-for-Organic-Food-Boos>]. Podkreślenia wymaga zwłaszcza sprzedaż truskawek i bananów z upraw ekologicznych, gdyż wykazuje najwyższy średni roczny wzrost wynoszący odpowiednio 45 i 33% [Stevens-Garmon i in. 2007]. Powodem tak dużego udziału na rynku USA owoców z upraw ekologicznych są bardzo sprzyjające do jej prowadzenia warunki klimatyczne w głównych rejonach jej umiejscowienia – dla jabłek w Washington State oraz dla truskawek i winogron w Kalifornii, jak i możliwości importowe, głównie bananów z Ekwadoru i Kolumbii. Poza USA i Kanadą od prawie sześciu lat dynamika przyrostu sprzedaży produktów ekologicznych, w tym zwłaszcza owoców, jest w większości rejonów świata (poza Chinami) znacznie mniejsza. Jest to wynikiem kryzysu i ograniczania wydatków.

W Polsce udział rynku owoców pochodzących z upraw ekologicznych jest znikomy. Szacuje się go na poniżej 0,1% obrotów, co powoduje, że w kraju praktycznie nie istnieje handel hurtowy owocami pochodzącymi z upraw ekologicznych. Taki stan rynku wynika z relatywnie niskiej siły nabywczej polskich konsumentów, braku podaży certyfikowanej produkcji ekologicznej, braku pewności konsumentów co do towaru oraz braku kanałów dystrybucji jako efektu niskie-

¹ Publikację przygotowano na podstawie badań prowadzonych w ramach Projektu EkoTechProdukt pt. *Opracowanie innowacyjnych produktów i technologii dla ekologicznej uprawy roślin sadowniczych* współfinansowany jest przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

go popytu [Zmarlicki, Brzozowski 2012]. Jabłka z owoców zbieranych z drzew i truskawki z owoców jagodowych, to dwa najważniejsze pod względem gospodarczym gatunki sadownicze uprawiane w sposób konwencjonalny w Polsce. Relacje cenowe owoców z upraw ekologicznych i konwencjonalnych mogłyby skłonić wielu polskich producentów do przestawienia się na produkcję ekologiczną. Może to mieć duże znaczenie w kontekście dużego rozdrobnienia większości gospodarstw z ich produkcją i spadającą dochodowością. Jedną z szans dla sadowników może być przestawienie się na produkcję ekologiczną.

Celem badań była próba porównania cen owoców pochodzących z upraw konwencjonalnych i ekologicznych.

Materiał i metodyka badań

Badania porównawcze hurtowych cen truskawek i jabłek pochodzących z upraw konwencjonalnych i ekologicznych prowadzono, dla jabłek w sezonach 2008/2009 do 2012/2013. W celu ograniczenia wpływu warunków przechowywania na cenę jabłek ograniczono analizę cen do okresu sześciu miesięcy w sezonie, czyli od października do marca roku następnego. Dla truskawek z uwagi na brak przechowywania owoców, badano jedynie miesiące letnie w latach 2009-2012. Do badań wytypowano rynek USA i Francji. Stany Zjednoczone wybrano z uwagi na największy udział ekologicznej produkcji jabłek i truskawek na świecie, Francję z uwagi na relatywnie, jak na europejskie warunki, duży udział w ekologicznej produkcji obydwu gatunków. W przypadku USA do badań wykorzystano notowania zamieszczone przez USDA. Aby wyeliminować wpływ lokalizacji na poziom cen do analizy w USA wybrano trzy giełdy: na wschodzie Boston, w centrum Chicago i na zachodzie San Francisco, z których to ceny uśredniono. W przypadku Francji notowania pochodziły z jednej reprezentatywnej dla kraju giełdy Rungis. Dane do badań systematycznie pozyskiwano z informacji z internetu. We wszystkich przypadkach ceny z opakowań hurtowych bądź detalicznych w gramach, przeliczono na 1 kg owoców identycznie, jak w badaniach wcześniejszych [Zmarlicki 2009]. W celu wyeliminowania wpływu zmiennego, zwłaszcza w ostatnich latach, kursu złotego na ceny owoców przedstawiano je w walutach lokalnych, czyli notowania z USA w dolarach amerykańskich (USD), notowania z Francji w euro. Za sezon 2012/2013 z uwagi na dostępność danych przyjęto wyniki jedynie z 2012 r.

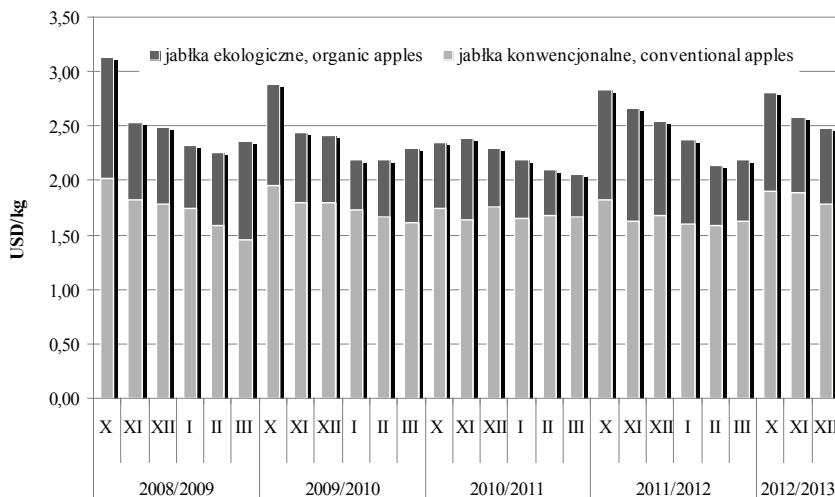
Wyniki badań

Uśrednione ceny jabłek pochodzących zarówno z upraw konwencjonalnych, jak i ekologicznych z trzech giełd amerykańskich, Bostonu Chicago i San Francisco, są poza miesiącem październikiem bardzo wyrównane. Bardzo podobnie jest z relacjami cen jabłek pochodzących z upraw ekologicznych. Udział cen jabłek konwencjonalnych w cenie jabłek ekologicznych w zależności od roku wynosił od 68,9% do 79,6%. W czterech z pięciu okresów różnica nie przekraczała 2,1% (rys. 1).

Zróżnicowanie cen jabłek, w zależności od sposobu uprawy, na giełdzie francuskiej było mniejsze niż w USA (rys. 2). Udział cen jabłek konwencjonalnych w cenie jabłek ekologicznych wykazywał w badanym okresie tendencję wzrostową od 45,8% w sezonie 2008/2009 aż do 79,9% jesienią 2012 r.

Na giełdach amerykańskich w przypadku porównywania cen truskawek z produkcji konwencjonalnej i ekologicznej wystąpiły znacznie większe różnice niż przy analizie cen jabłek. Udział procentowy średniej rocznej ceny truskawek z uprawy konwencjonalnej w cenie truskawek z uprawy ekologicznej wynosił, w zależności od sezonu wynosił od 49,3 do 71,7% (rys. 3). W przypadku lat 2010, 2011 i 2012 następował spadek cen owoców ekologicznych od maja do lipca przy relatywnie wyrównanej cenie truskawek z konwencjonalnej produkcji. Zupełnie odwrotna sytuacja wystąpiła w 2009 r., gdy wraz z postępowaniem sezonu wzrastała cena truskawek z produkcji ekologicznej.

Bardzo duże zróżnicowanie cen truskawek w badanym okresie wystąpiło na rynku francuskim (rys. 4). Ceny owoców z upraw ekologicznych były zdecydowanie bardziej stabilne niż owoców pochodzących z produkcji konwencjonalnej. Udział procentowy średniej rocznej ceny truskawek z uprawy konwencjonalnej w cenie truskawek z uprawy ekologicznej w badanym okresie wynosił od 41,3 do 74,1%.

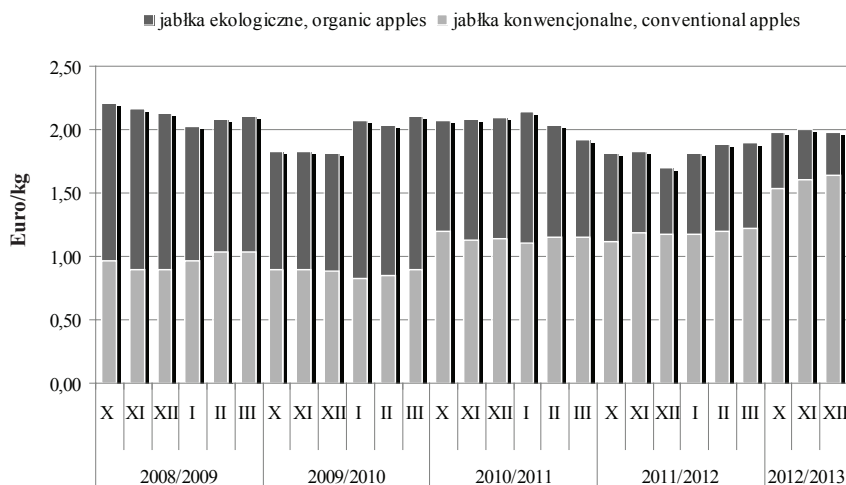

Rysunek 1. Średnie ceny hurtowe jabłek ekologicznych i konwencjonalnych w USA w latach 2009-2012

Figure 1. Average wholesale prices for organic and conventional apples in USA in 2009-2012

Źródło: badania własne

Source: own study

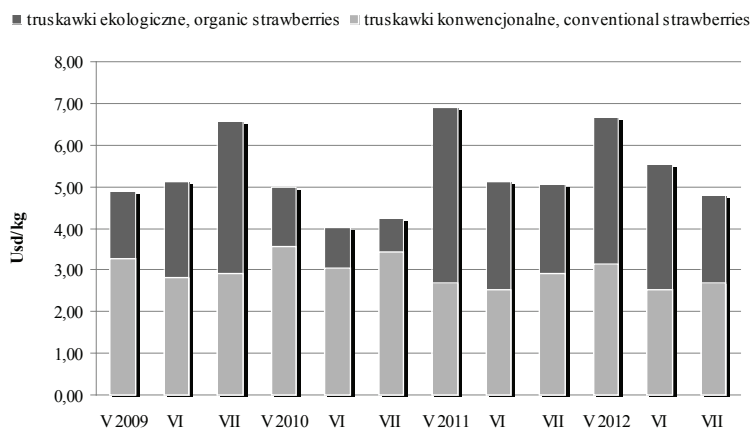
Rysunek 2. Średnie ceny hurtowe jabłek ekologicznych i konwencjonalnych we Francji w latach 2009-2012

Figure 2. Average wholesale prices for organic and conventional apples in France in 2009-2012

Źródło: opracowanie własne

Source: own study

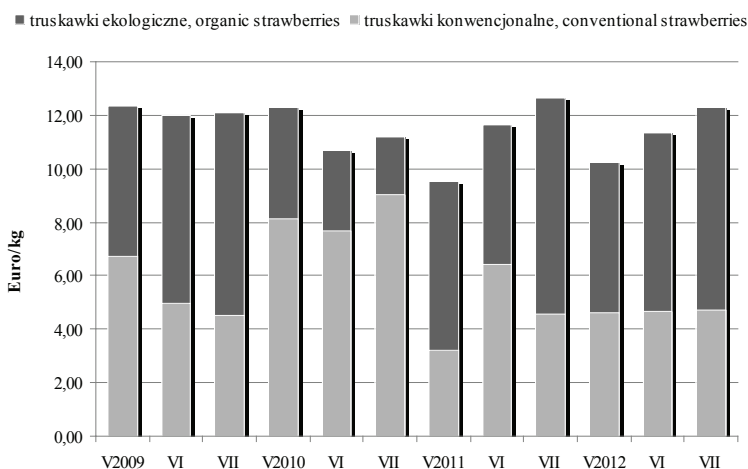
Przy analizie cen truskawek, w latach 2009-2012 w zależności od rodzaju produkcji, na rynku polskim wystąpiło największe ich zróżnicowanie miesięczne w stosunku do cen we Francji i w USA. Zwłaszcza ceny w maju w badanym okresie były istotnie wyższe niż w czerwcu i lipcu. Średnioroczny procentowy udział ceny truskawek konwencjonalnych w cenie truskawek ekologicznych w zależności od roku wynosił od 37,6 do 53,9%.

Rysunek 3. Średnie ceny hurtowe truskawek ekologicznych i konwencjonalnych w USA w latach 2009-2012
 Figure 3. Average wholesale prices for organic and conventional strawberries in USA in 2009-2012

Źródło: opracowanie własne

Source: own study

Rysunek 4. Średnie ceny hurtowe truskawek ekologicznych i konwencjonalnych we Francji w latach 2009-2012
 Figure 4. Average wholesale prices for organic and conventional strawberries in France in 2009-2012

Źródło: opracowanie własne

Source: own study

Podsumowanie

Z badanych krajów jedynie w USA relacje cen jabłek pochodzących z upraw ekologicznych do konwencjonalnych były najbardziej wyrównane w całym analizowanym okresie. Świadczy to o najlepiej rozwiniętym rynku owoców pochodzących z upraw ekologicznych. Trudny do wytłumaczenia jest jedynie wzrost cen w październiku, zwłaszcza że podaż owoców po zbiorach była największa, a tym samym ceny powinny być najniższe w skali całego sezonu. Pewnym wytłumaczeniem może być ewentualne umieszczenie dużej partii jabłek z pierwszej fazy zbiorów w komorach przechowalniczych z kontrolowaną atmosferą i tym samym znaczne ograniczenie bieżącej podaży jabłek na rynku.

Duże wyrównanie cen jabłek i truskawek z upraw ekologicznych we Francji sugeruje ustabilizowanie rynku tych owoców. Wystąpiło małe zróżnicowanie cen truskawek z upraw konwencjonalnych na rynkach hurtowych USA. Taki stan może być efektem wyrównanej podaży z uwagi na sprzyjające dla produkcji warunki klimatyczno-pogodowe.

Literatura

- Stevens-Garmon J., Chung L.H., Bing-Hwan L. 2007: *Organic Demand: A profile of consumers in fresh produce market*, Choices, 22(2007/2), s. 109-115.
- Zmarlicki K., Brzozowski P. 2012: *Identyfikacja organic fruit market bottlenecks in Poland*, 2nd Symposium on Horticulture in Europe, July 1-5, Angers, France, s. 224-225.
- Zmarlicki K. 2009: *Ceny jabłek deserowych na wybranych rynkach hurtowych na świecie*, Roczn. Nauk. SERiA, t. 3, s. 409-412.
- www.blog.cncachealth.com/post/2012/05/10/Consumer-Demand-for-Organic-Food-Boosts-Sales.aspx.

Summary

The paper presents a comparison of the prices of fruit from conventional and organic cultivation. The differences in the prices of apples and strawberries, depending on the method of cultivation, in the wholesale markets in U.S. and France. The study was conducted for the period 2009-2012 on the basis of quotations for wholesale markets of Boston, Chicago and San Francisco from the USDA, and representative for French market wholesale market Rungis.

Large alignment of prices of apples and strawberries from organic farming in France suggests the stabilization of the market for these fruits. Accordingly, there was little variation in the prices of strawberries from conventional crops in the U.S. wholesale markets.

Adres do korespondencji
dr Krzysztof Zmarlicki, dr Piotr Brzozowski
Instytut Ogrodnictwa
Pracownia Ekonomiki i Marketingu
ul. Konstytucji 3 Maja 1/3
96-100 Skierniewice
tel. (46) 834 54 49
e-mail: krzysztof.zmarlicki@inhort.pl